

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government
Zyra e Kryeministrit-Ured Premijera-Office of the Prime Minister
Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

**Plani i punës për Grupin Këshilldhënës dhe Koordinues
për të Drejtat e Komunitetit LGBTI**

Nëntor 2016 - Nëntor 2018

**Plan rada Savetodavne i koordinacione grupe
za prava LGBTI zajednice**

Novembar 2016 - Novembar 2018

**Work plan for the Advisory and Coordination Group
for the rights of LGBTI community**

November 2016 - November 2018

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government
Zyra e Kryeministrit-Ured Premijera-Office of the Prime Minister
Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

**Plani i punës për Grupin Këshilldhënës dhe Koordinues
për të Drejtat e Komunitetit LGBTI
(Nëntor 2016 - Nëntor 2018)**

Ky publikim u mundësua me përkrahjen bujare të popullit amerikan përmes Agjencisë së Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar (USAID).

Përmbajtja është përgjegjësi e CSGD dhe Zyres për qeverisje të mire pranë Zyrës së Kryeministrit dhe nuk pasqyron doemos pikëpamjet e USAID-it apo të Qeverisë së Shteteve të Bashkuara.

Projekti “Përkrahja e të drejtave të komunitetit LGBTI në Kosovë nëpërmjet angazhimit të institucioneve të Kosovës” zhvillohet në kuadër të Programit Angazhimi për Barazi – E4E, i financuar nga Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar – USAID, mbikëqyret nga ATRC dhe implementohet nga CSGD.

HYRJE

Zyra për Qeverisje të Mirë, me përkrahjen e OJQ CSGD që mbështetet në kuadër të Programit Angazhimi për Barazi – E4E, që financohet nga Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar – USAID dhe implementohet nga Qendra e Trajnimeve dhe Burimeve për Avokim (ATRC), më 18 Mars 2016 ka organizuar punëtorinë një ditore të Grupit Këshilldhënës dhe Koordinues për të Drejtat e Komunitetit LGBTI, me qëllim të diskutimit të progresit, sfidave në zbatimin e planit të punës së grupit për vitin 2015, si dhe diskutimi dhe përcaktimi i objektivave dhe fushave prioritare për planin e punës për vitin (2016-2018). Më 4 dhe 5 Maj 2016 është organizuar punëtorja dy ditore e GKK për të Drejtat e Komunitetit LGBTI dhe me 23 Shtator 2016 punëtorinë një ditore, me qëllim të diskutimit, përcaktimit dhe hartimit të objektivave dhe fushave prioritare për planin e punës për vitin (2016-2018).

Me 18.12.2013, me vendimin nr 05-161, Qeveria e Kosovës ka themeluar, **Grupi Këshilldhënës dhe Koordinues (GKK) për të drejtat e Komunitetit LGBT** (Lesbikë, gej, biseksual dhe transgjindor). Qëllimi i këtij Grupi është krijimi i partneriteteve dhe bashkëpunimit në mes të institucioneve lokale dhe ndërkombëtare, si dhe organizatave jo-qeveritare të kyçura në mbrojtjen dhe promovimin e të drejtave të komunitetit LGBT në Kosovë.

Që nga themelimi i Grupit janë bërë hapat fillestar dhe të rëndësishëm në bashkëpunimin e të gjithë institucioneve pjesëmarrëse në grup në ndarje të informatave dhe marrje të iniciativave ndër-institucionale, për të identifikuar fushat ku mund të bëhet përparim në zbatimin e Ligjit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, i aprovuar nga Kuvendi i Kosovës dhe i publikuar nga qershori i vitit 2015.

GKK në vitin 2015 ka aprovuar planin vjetor të veprimit një vjeçar, i cili kishte filluar zbatimin e tij me aktivitete që synonin kontributin e institucioneve të ndryshme për avancimin e politikave kundër diskriminimit. Plani dy vjeçar Nëntor 2016 – Nëntor 2018 synon që të vazhdojë më tutje në monitorimin e zbatimit të Ligjit të ri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, me përqëndrim në ngritjen e kapaciteteve të institucioneve të cilat janë të përfaqësuara në GKK për të zbatuar dispozitat e këtij ligji, sidomos në relacion me mbrojtjen nga diskriminimi të komunitetit LGBTI në Kosovë.

Në punëtorinë e mbajtur në datën 18 mars 2016 janë identifikuar dhe propozuar aktivitete të shumta në 4 fusha kryesore, përkatësisht **në fushën e arsimit, shëndetësisë, realizimit të drejtave të komunitetit LGBTI, si dhe ngritjen e vetëdijës së qytetarëve të Kosovës për këto të drejta**. Në punëtorinë përcjellëse, të mbajtura me datën 04 – 05 maj 2016 dhe 23 Shtator 2016, propozimet për aktivitete nga punëtorja e mëhershme mbajtur në mars 2016, janë shqyrtuar dhe përfshirë në planin e ri të punës për periudhën 2016-2018, ku çdo institucion pjesëmarrës në punëtori dhe GKK ka dhënë kontributin e vet për definimin e aktiviteteve dhe caqeve për institucionet individuale si dhe për grupin në tërësi.

Në punëtorinë e mbajtur më 18 mars 2016 është konkluduar se aktivitetet për vitet 2016-2018 duhet të përqëndrohen në fushat e ngjajshme me ato në të cilat është punuar paraprakisht, duke ndërtuar mbi arritjet në secilën fushë. Këto fusha janë:

- Përmirësimi i zbatimit të politikave për mbrojtje nga diskriminimi që derivojnë nga ligji i miratuar në vitin 2015, sidomos në fushën e reformimit të kurrikulave, që do të përfshinin çështjet e mbrojtjes nga diskriminimi.
- Fillimi i zbatimit të standardeve të OBSH-së për mos-diskriminim në fushën e shëndetësisë, si dhe trajnim i konsiderueshëm i profesionistëve të shëndetësisë në fushën e mos-diskriminimit.

- Ngritja e mëtutjeshme e vetëdijës së qytetarëve të Kosovës nëpërmjet zgjerimit të fushatave të vetëdijësimit, si dhe ndarjen e brendshme të informatave, në sa më shumë institucione të Kosovës.
- Koordinim më i lartë në ndarje të informative dhe përfshirja me e gjerë e institucioneve (me fokus në Institucionin e Avokatit të Popullit - IAP) në punën e GKK, duke mundësuar adresimin më efektiv të shkeljes së drejtave dhe diskriminimin kundrejt komunitetit LGBTI.
- Përmirësimin e punës së GKK nëpërmjet takimeve tematike dhe më të shpeshta, krijimin e mekanizmave më efektiv për ndarje të informatave, si dhe rrjetëzim më efektiv ndërkombëtar. Ndikimi është një çështje shumë me rëndësi për Grupin Këshilldhënës dhe Koordinues. Andaj, këto objektiva do të fokusojnë punën e Grupit që të kontribuojë në arritjen e ndryshimit në kuadër të shoqërisë, institucioneve dhe në kuadër të komunitetit LGBTI. Pra, synon ndikim në sjelljet dhe qëndrimet e njerëzve, si dhe në politikat, praktikat dhe procedurat e institucioneve në raport me komunitetin (LGBTI).

Ndikimi

Grupi Këshilldhënës dhe Koordinues ka pasë një ndikim të madh. Ka reflektuar një përkushtim të fuqishëm të të gjithë anëtarëve dhe ka siguruar një koordinim ndërmjet Ministrive dhe OJQ-ve. Ka përkrahur progresin për trajnim dhe ngritjen e vetëdijësimit të zyrtarëve. Ka krijuar kushte për ndryshim dhe ka zhvilluar një bazë të mirë për planin e veprimit për vitin e ardhshëm.

KONTEKSTI

Arsimi

Është bërë progres në takime me zyrtarët e përfshirë në reformën e kurrikulës. Është arritur një pajtim dhe janë dorëzuar udhëzime për rishikimin e teksteve për mos diskriminimin. Reforma e kurrikulës dhe rishikimi i teksteve janë dy procese të ndryshme që ofrojnë mundësi për GKK-në.

Propozimet për të cilat u arrit një pajtim dhe që duhet të merren në konsideratë për t'u ndërmarre veprime nga GKK-ja janë:

- Përmirësimi i rrjedhës së informatave rreth procesit, në veçanti afati i secilit proces, njerëzit kyç të përfshirë, dhe mundësitë për të ndikuar.
- Monitorimi i zbatimit të udhëzimeve për mos diskriminimin dhe kërkimi i raporteve për përdorimin e tyre.
- Bërja e kontakteve me pika referuese për reformën e kurrikulës dhe për rishikimin e librave shkollor për të identifikuar inputet (hyrjet) e mëtejme që mund të ketë GKK-ja në punën e tij.
- Kërkesa për anëtarësim të një anëtari nga GKK-ja për të drejtat e komunitetit LGBTI në Grupet Punuese përgjegjëse për avancimin e këtij procesi.
- Promovimi i ngritjes së trajnimit të mësimdhënësve në nivelin lokal për çështjet LGBTI.

Shëndetësia

Progresi në fushën e shëndetësisë nuk ka qenë i lehtë. Janë ndërmarrë hapa të mëhershëm për trajnimin e trajnerëve për çështjet LGBTI.

Propozimet për të cilat u arrit një pajtim dhe që duhet të merren në konsideratë për t'u ndërmarre veprime nga GKK-ja janë:

- Ofrimi i mundësisë për t'u takuar me vendim-marrësit kryesor të sektorit të shëndetësisë.
- Mbështetje dhe monitorim i progresit për trajnim në sektorin e shëndetësisë për çështje të LGBTI-ve.
- Kërkimi i zhvillimit dhe zbatimit të një protokollit të barazisë dhe jo-diskriminues për sektorin e shëndetësisë.
- Zhvillimi i një iniciative për të mbështetur shërbime psikiatrike dhe psikologjike për t'u angazhuar në mënyrë të duhur me klientë LGBTI.
- Zhvillimi i një iniciative për të mbështetur shërbime IST për t'u angazhuar në mënyrë të duhur me klientë LGBTI.
- Pjesëmarrje në diskutime brenda shërbimeve shëndetësore për të përmbushur nevojat e njerëzve transgjinjor dhe interseks në shërbime shëndetësore.

Vetëdijesimi

Është bërë progres në arritjen e mbështetjes dhe financimit së ditës ndërkombëtare të IDAHO (17 Maj) nga Ministria e Kulturës. Trajnimi i trajnerëve ka ngritë vetëdijesimin tek zyrtarët. Janë hartuar rregullore të reja për njësitë apo zyrtarët e kundër-diskriminimit në institucione shtetërore.

Propozimet për të cilat u arrit një pajtim dhe që duhet të merren në konsideratë për t'u ndërmarre veprime nga GKK-ja janë:

- Mbajtja e përkrahjes nga institucionet shtetërore për ditën ndërkombëtare të IDAHO.
- Vazhdim i nxitjes së zbatimit të përkushtimeve trajnuese nga institucionet shtetërore.
- Promovim dhe mbështetje të zbatimit efektiv të rregulloreve të reja për njësi dhe zyrtarë për kundër-diskriminim në institucionet shtetërore.
- Angazhimi i medias në punën e GKK-së me tryeza të rrumbullakëta për të diskutuar për çështjet LGBTI.
- Angazhimi i artistëve dhe ngjarjeve kulturore që në njëfarë mënyrë të theksojnë çështjet LGBTI.
- Sigurimi i mbulimit nga Media për punën e GKK-së.
- Shqyrëtimi i mundësisë së zhvillimit dhe emitimit të spoteve televizive për të promovuar vetëdijesimin për LGBTI.

Ushtrimi i të Drejtave

Është bërë progres në përfshirjen e Prokurorisë në GKK. Është ofruar trajnim për gjyqtarë dhe prokurorë për çështjet LGBTI. Policia ka pranuar dhe është marrë me disa raste.

Propozimet për të cilat u arrit një pajtim dhe që duhet të merren në konsideratë për t'u ndërmarre veprime nga GKK-ja janë:

- Puna në harmonizimin dhe integrimin e të dhënave për rastet që kanë të bëjnë me persona LGBTI tani mund të avancohet. Ka buxhet në dispozicion për këtë punë.
- Puna e Avokatit të Popullit që ka të bëjë me rastet e diskriminimit mund të jetë fokus për GKK.

Mund të ndërmerret veprim për të mbështetur personat LGBTI që të raportojnë rastet duke përfshirë bashkëpunimin me policinë dhe Avokatin e Popullit, punë mbi ofrimin e informatave për të drejtat dhe mbështetjet nga OJQ-të.

Rritja e efikasitetit të GKK

Brenda anëtarëve të GKK-së janë krijuar marrëdhënie të forta dhe koordimi është shumë evident.

Propozimet e pajtuara për tu konsideruar për përmirësimin e punës së GKK-së përfshijnë:

- Përmirësimin e rrjedhave të informatave:
  - Krijimi i ueb faqes për të përmirësuar rrjedhjen e informatave nga GKK, mundësisht përshtatja me ueb faqen e projektit të binjakëzimit kundër Homofobisë dhe Transfobisë.
  - Zhvillimi i metodave të punës në mënyrë që anëtarët e GKK-së të shkëmbejnë informata me kohë rreth zhvillimeve në fushën e tyre të përgjegjësive që mund të ketë lidhshmëri.
  - Të sigurojë që të gjithë anëtarët të janë në dijeni me konkluzionet e takimeve duke përfshirë qarkullimin e procesverbaleve pas takimeve.
  - Formoj një grup të vogël monitorimi për të mbledhur dhe konsideruar informata shtesë nga përfaqësuesit e GKK-së lidhur me zbatimin e veprimeve të dakorduara.
- Përpilimi i rendit të ditës:
  - Krijimi i një sistemi për përpilimin e rendit të ditës që përfshinë kryesuesin dhe bashkë-kryesuesin dhe marrja e inputeve nga anëtarët e GKK-së.
  - Të ftojë ekspertë për të kontribuar në vendosjen e pikave të rendit të ditës që janë jashtë anëtarësisë së GKK-së.
  - Të organizojë takime tematike me fokus në çështje specifike apo fusha politik-bërëse.
- Përkufizimi i procedurave:

- Procedura të brendshme të shkruara dhe të pajtuara që adresojnë çështje si roli i bashkë-kryesuesit dhe votimi. Strategjia e komunikimit e projektit të binjakëzimit mund të përshtatej.
- Ndërtimi i përkrahjes:
  - Të kërkohen zyrtarë përkrahës ku institucionet shtetërore nuk po marrin pjesë.
  - Të ripërsëritet ftesa për të marrë pjesë në GKK.
- Planifikimi:
  - Të sigurohet që plani i veprimit të jetë më specifik të përcaktohen veprime.

Procesi

Mandati i Grupit Këshilldhënës dhe Koordinues për të drejtat e Komunitetit (LGBTI) parasheh takime të rregullta çdo tre muaj. Agjenda e këtyre takimeve do të jep kohë të mjaftueshme për:

- Shkëmbim të informatave relevante nga akterët relevant.
- Avancim dhe monitorim të zbatimit të këtij plani të veprimit.
- Prezantim nga ana e institucioneve të ftuara në takim.
- Koordinim të aktiviteteve, të cilat akterë të ndryshëm janë duke i zhvilluar.

Kjo do të sigurojë se takimet shkojnë përtej funksionit të shkëmbimit të informatave. Plani i shoqërisë civile është të takohet para këtyre takimeve për të konsoliduar informatat të cilat dëshirojnë t'i ndajnë, në mënyrë që takimet t'i bëjnë më efikase. Anëtarët e Grupit mund të shkëmbejnë informata përmes emailit në periudhën në mes të takimeve.

Krahas këtyre takimeve të rregullta, Grupi mund të thërras takime tjera për të trajtuar çështje specifike, në veçanti për çështje që kanë të bëjnë me avancimin e zbatimit të këtij plani të veprimit.

Grupi mund të formojë, sipas nevojës, nën-grupe për të punuar në pjesë të caktuara të punës, sidomos të atyre që kanë të bëjnë me zbatimin e këtij plani të veprimit. Nën-grupet do t'i japin llogari gjithë Grupit.

Grupi Këshilldhënës dhe Koordinues mund të ndërmerr hapa për të fuqizuar mandatin e tij, si dhe mund të ndërmerr hapa për të përfshirë etnitete tjera relevante në Grup.

Grupi Këshilldhënës dhe Koordinues mund të ndërmerr hapa për të rritur kapacitetet e tij përmes marrjes së njohurive mbi praktikat e mira nga institucionet, mbi atë si institucionet kosovare raportojnë dhe si mund të mbështetet ndryshimi në këto institucione. Kjo mund të bëhet përmes ndarjes së hulumtimeve dhe anketimeve të bëra nga anëtarët, përmes shkëmbimit të ekspertizës në radhët e anëtarëve, prezantimeve pranë këtij Grupi nga njerëzit tjerë me ekspertizë relevante, ftimit të ekspertëve nga institucione relevante në vendet tjera për të mbështetur Grupin, përmes marrjes pjesë në ngjarje regjionale, organizmit të vizitave studimore dhe organizimit të punëtorive.

Të gjithë këtë proces do ta shoqëroj një plani i punës i cili do ta shoqëroj punën e Grupit Këshilldhënës dhe Koordinues për të Drejtat e Komunitetit LGBTI për periudhën 2016-2018.

Në kuadër të Matricës së Planit të punës Nëntor 2016 – Nëntor 2018 për Grupin Këshilldhënës dhe Koordinues për të Drejtat e Komunitetit LGBTI, nuk është parapa kolona për buxhetin e veçantë, sepse buxheti duhet të mbulohet nga buxheti i ministrive kompetente, duke llogaritur edhe në mbështetjen financiare të cilën mund ta ofrojnë donatorët.

Plani i punës për Grupin Këshilldhënës dhe Koordinues për të Drejtat e Komunitetit (LGBTI) për periudhën (Nëntor 2016 – Nëntor 2018)

Objektiva 1	Aktivitetet e Planifikuara	Inst. përgjegjëse	Inst. përkrahëse	Afati kohor	Produkti nga GKK	Rezultatet
SEKTORI I EDUKIMIT DHE ARSIMIT						
Mundësimi dhe mbështetja e institucioneve të jenë më efektive në veprimet e tyre ndaj çështjeve (LGBTI).	Të vendoset komunikimi i rregullt në mes të GKK dhe dhe përfaqësuesve të MASHT dhe autoriteteve përkatëse në fushën e rishikimit të kurrikulave			Vazhdimësi	Takime të rregullta me përfaqësuesit e MASHT, konkretisht me strukturat kompetente dhe vendimmarrese. Anëtarja e grupit të MASHT të organizoj takim në fillim të tre mujorit të parë 2017.	Avokimi për analizën e kurrikulave për mos-diskriminim, me fokus në LGBTI
	Të monitorohet përfshirja e LGBTI në tekste shkollore në bazë të udhëzuesit nga Projekti i Binjakzimit kundër Homofobisë dhe Transfobisë			Vazhdimësi	GKK të monitoroj përfshirjen e çështjeve të diskriminimit në tekste shkollore. Anëtarja e grupit të MASHT te raportoj mbi këte proces.	Rekomandimet e raportit nga Projekti i Binjakzimit kundër Homofobisë dhe Transfobisë përfshihen në tekste shkollore
	Kërkesa për anëtarësim të një përfaqësuesi të LGBTI në grupe punuese për ndryshimin e kurrikulave dhe tekstet shkollore			Janar 2017	Kërkesa dërgohet tek MASHT për pjesëmarrje të përfaqësuesit LGBTI në grupet punuese.	Përfaqësuesit e GKK ose organizatave LGBTI marrin pjesë në grupet punuese për revidimin e kurrikulave
	GKK rekomandon tek MASHT planifikimin e buxhetit për trajnimin e mësimdhënësve dhe stafit profesional të shkollave rreth çështjeve të diskriminimit.		ZQM/ZKM, GKK	Shoqëria civile	Nëntor 2016	GKK kërkon zyrtarisht nga MASHT të përpiqet lohet buxheti për trajnime

SEKTORI I SHËNDETËSISË				
Mundësimi dhe mbështetja e institucioneve të jenë më efektive në veprimet e tyre ndaj çështjeve LGBT.	Takim me departamentet përgjegjëse shëndetësore, dhe profesionistët shëndetësor	Mars/Prill 2017	Përfaqësuesit e GKK takohen me departamentet shëndetësore dhe profesionistët shëndetësor	Informim më i thellë të institucioneve shëndetësore për gjendjen faktike për çështjet kryesore të ndërlidhura me shëndetësi dhe komunitetin LGBTI
	Marrja e informatave për çështjet interseks (politika e çështjeve shëndetësore, etj), trajtimi i personave transgjijor, trajtimi i barabartë për komunitetin LGBTI.	Maj 2017	GKK koordinon dhe këshillojnë nisjen e hulumtimit mbi kornizën ligjore dhe zbatimin e politikave në fushën e interseks dhe shëndetësi.	Informim më i thellë stafit relevant shëndetësor për çështjet interseks, persona transgjijor (përfshi zbatimin e politikave) dhe raportim tek qeveria për nevojat për ndryshime eventuale
	GKK rekomandon dhe ofron ekspertizë në hartimin e protokollit për barazim mosdiskriminim	Vazhdimësi	GKK do të monitoroj dhe të këshillojë Ministrinë Shëndetësisë të respektohen standardet ndërkombëtare kur ka mungesë protokoleve në fushën e diskriminimit	GKK në komunikim të vazhdueshëm me Ministrinë e Shëndetësisë për të informuar për aplikimin e standardeve të OBSH.
	GKK rekomandon qeverinë në ofrimin e mundësisë së ngritjeve të kapaciteteve të psikiatrive dhe psikologëve në fushën trajtimit dhe qasjes ndaj personave transgjijor	Prill 2017	GKK harton dhe dorëzon propozimet të Ministria e Shëndetësisë për trajnim dhe avancim të psikiatrive dhe psikologëve	Planveprimi dhe alokimi buxhetor për trajnim të psikiatrive dhe psikologëve
	GKK rekomandon tek qeveria planifikimin e buxhetit për trajnimin e profesionistëve shëndetësorë	Prill 2017	GKK kërkon zyrtarisht nga Min. e Shëndetësisë të përpilohet buxheti për trajnime	Psikiatrat dhe psikologët informohen për çështjet LGBTI, me fokus në ato në Kosovë.

Objektiva 2	Aktivitetet e Planifikuara	Inst. përgjegjës	Inst. përkrahëse	Afati kohor	Produkti nga GKK	Rezultatet
NDËRGJEGJËSIMI PUBLIK						
Rritja e vetëdijesimit mbi personat dhe çështjet LGBTI tek shoqëria dhe institucionet	Fushata vetëdijësuese gjithëpërfshirëse, në koordinim me GKK, dhe me zgjerim të grupeve të synuara dhe territorit.	ZQM/ZKM/ GKK	Ministritë relevante, shoqëria civile	Vazhdimësi	GKK koordinohen me organizatat LGBT në zbatim të fushatës	Popullata dhe grupet kryesore të synuara informohen për çështjet LGBTI nga fushata
	Shënimi i Ditës Ndërkombëtare kundër dhe Homofobisë dhe Transfobisë (IDAHOT)			Shoqëria civile dhe GKK zbaton fushatën	IDAHO shënohet nëpërmjet një fushate më të gjerë se 2016, më përfshirje dhe përkrahje ndërinstitucionale	
	Shkëmbimi i vazhdueshëm i informatave brenda GKK për zhvillimet në fushën e arsimit, shëndetësisë dhe policisë, gjyqësorit, dhe prokurorisë			GKK krijon bazat për zhvillimin e mekanizmit të shkëmbimit formal të informatave	Krijohet mekanizmi ndarjes së informatave në 3 fushat kryqë	
	GKK inicion rastin e përfshirjes së organizatave mediale në grup			GKK përkrah organizimin e trajnimeve dhe takimeve me mediat dhe organizatat mediale, për çështjet LGBT	Zvogëlohet numri i raportimeve të gabuara, më fokus në raportimin objektiv dhe pozitiv mbi çështjet LGBTI	
Objektiva 3	Aktivitetet e Planifikuara	Inst. përgjegjës	Inst. përkrahëse	Afati kohor	Produkti nga GKK	Rezultatet
RAPORTIMI PËR ÇËSHTJET LGBT						
Mundësimi i personave LGBTI të jenë në dijeni për të drejtat e tyre, t'i ushtrojnë ato, si dhe të jetojnë në një mjedis të sigurt.	Sigurimi i bashkëpunimit të vazhdueshëm në mes të policisë, prokurorisë, gjykatës, OJQ-ve dhe Ombudspersonit	ZQM/ZKM GKK	Policia e Kosovës, Këshilli Prokurorial i Kosovës, IGJK-Instituti Gjyqësor i Kosovës	Vazhdimësi	Krijohet grupi për koordinim të policisë, gjykatës, OJQ dhe ombudsperson, për çështjet LGBT	Ndarje më efektive të informatave për rastet LGBTI në fushën e sundimit të ligjit
	Monitorimi dhe përcjellja e rasteve të diskriminimit deri në përfundim.				Krijohet mekanizmi monitorues për raportimin mbi çështjet LGBTI	Ndarje më efektive të informatave për rastet LGBTI në fushën e sundimit të ligjit
	GKK rekomandon tek Instituti Gjyqësor i Kosovës informimin dhe trajnim i vazhdueshëm - Polici, Prokurori dhe Gjyqëtarë për çështjet kundër diskriminimit.				Zbatohen trajnimet	Ngritje e vetëdijës dhe ekspertizës për çështjet LGBTI tek policia, prokuroria dhe gjyqëtarët

Objektiva 4	Aktivitetet e Planifikuara	Inst. përgjegjë	Inst. përkrahëse	Afati kohor	Produkti nga GKK	Rezultatet
RRITJA E EFIKASITETIT TË GKK						
Rritja e efikasitetit të mbrojtjes së komunitetit LGBTI nga diskriminimi në mes së intensifikimit të punës së GKK	Përditësimi i ueb faqes për çështjet LGBTI nga GKK dhe përdorimi më efektiv i mekanizmave për ndarje të informatave				GKK krijon plan të ndarjes së informatave në mes institucioneve dhe me publikun.	Ngritje e vetëdijes mbi çështjet LGBTI nga zyrtarët institucional dhe publiku
	Organizimi i takimeve shtesë të grupit konform kërkesave të planit të veprimit dhe dinamikës së aktiviteteve. Vendosja e sistemit për përpilimin e rendit të ditës, me kryesues dhe bashkëkryesues (mund të organizoj takime të GKK).			Vazhdimësi	GKK organizon takime më të shpeshta. Krijohet sistemi për përpilimin e rendit të ditës. Organizohen takime tematike. Kontributi më i lartë në organizim nga shoqëria civile.	Rritje e monitorimit dhe efikasitetit të zbatimit të gjitha aktiviteteve të parashikuara në planin e veprimit
	Zgjerimi i anëtarësisë së GKK me institucione shtesë dhe sesione informuese.	ZQM/ZKM GKK	Shoqëria civile		Anëtarësia e GKK zgjerohet, ekspertët flasin në takime për çështjet LGBT	Ngritje e përfaqësimit institucional dhe ekspertizës në GKK në lidhje me çështjet përkatëse LGBTI
	Kërkesë për llogaridhënie nga institucionet pjesëmarrëse në GKK për mos-pjesëmarrje të vazhdueshme në takime të grupit.				Rritet kualiteti i pjesëmarrjes dhe llogaridhënies nga pjesëmarrësit në GKK, me ndryshime eventuale në përbërje, me pjesëmarrës aktiv dhe kontribues	Rritet efektiviteti dhe grupit për të bërë ndryshime në politika në institucionet përkatëse në lidhje me çështjet LGBTI
	Plotësimi i përshkrimit të detyrave të GKK të adresojnë çështje si aprovimi i detyrave dhe votimi.			Janar Mars 2017	Krijohen procedurat e brendshme për funksionimin më efikas të GKK	Rritja e efikasitetit të zbatimit dhe raportimin mbi të gjitha aktivitetet e parashikuara në planin e veprimit 2016-2018
	Vazhdimi i rrjetëzimit ndërkombëtar dhe rajonal në organizatat dhe rrjetet LGBTI me qëllim të shkëmbimit të informatave, bartjes së përvojave dhe qasja në përkrahje financiare.	ZQM/ZKM GKK	Shoqëria civile	Vazhdimësi	Rrjetëzimi dhe ndarja e informatave në nivel ndërkombëtar dhe rajonal	Ngritja e nivelit të informatave dhe ekspertizës për çështjet LGBTI

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government
Zyra e Kryeministrit-Ured Premijera-Office of the Prime Minister
Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

**Plan rada Savetodavne i koordinacione grupe
za prava LGBTI zajednice**

Novembar 2016 - Novembar 2018

Ovaj proizvod je napravljena uz podršku američkog naroda preko Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj (USAID).

Sadržaj ovog proizvoda je isključiva odgovornost CSGD i Kancelarije za Dobro Upravljanje kod Ureda Premijera i ne odražava stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Projekat "Podržavanje prava LGBTI zajednice na Kosovu kroz angažovanje Kosovskih institucija" razvijen u okviru programa Angažovanje za Jednakost – E4E, koji finansira Američka agencija za međunarodni razvoj – USAID, nadzirano od ATRC i implementirano od CSGD.

UVOD

Kancelarija za dobro upravljanje, uz podršku nevladine organizacije CSGD, podržane od strane Programa Angažovanja za Pravičnost – E4E, finansirane od strane Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), i sprovedene od strane Centra za obuku i resurse u zastupanju (ATRC) dana 18 marta 2016 godine je organizovala jednodnevnu radionicu Savetodavne i koordinacione grupe (ACG) o pravima LGBT zajednice za 2015 godinu, kako bi razgovarali o postignutom napretku, izazovima u sprovođenju plana rada grupe za 2015 godinu, a takođe i razgovarali o postavljanju ciljeva i prioriternih oblasti radnog plana za 2016-2018 godinu. Dana 4 i 5 maja 2016 godine, organizovana je dvodnevna radionica Savetodavne i koordinacione grupe o pravima LGBT zajednice i dana 23 septembra 2016 godine, jednodnevna radionica je bila pomoć, kako bi razgovarali, definisali i postavili ciljeve i prioritne oblasti plana rada za period 2016-2018 godine.

Dana 18.12.2013, Odlukom br. 05-161, Vlada Kosova je osnovala Savetodavnu i koordinacionu grupu (ACG) za prava LGBT zajednice (lezbijki, gejeva, biseksualnih i transrodnih osoba). Cilj ove grupe je stvaranje partnerstva i saradnje između lokalnih i međunarodnih institucija i nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i promocijom prava LGBT zajednice na Kosovu.

Od osnivanja grupe, početni i važni koraci su preduzeti u pravcu saradnje svih institucija koje učestvuju u grupi u pružanju informacija i preduzimanju međuinstitucionalnih inicijativa, da se identifikuju oblasti u kojima se može postići napredak u sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije, odobren od strane Skupštine i objavljen juna 2015 godine.

U 2015 godini, ACG je odobrila jednogodišnji akcioni plan, koji je započeo implementacijom aktivnosti u cilju doprinosa različitih institucija za napredovanje politika protiv diskriminacije. Dvo godišnji plan novembar 2016 – novembar 2018 ima za cilj da se nastavi dalje praćenje implementacije novog Zakona o zabrani diskriminacije, sa fokusom na izgradnji kapaciteta institucija koji su predstavnici ACG za sprovođenje odredaba ovog zakona, posebno prema zaštiti LGBTI ljudi protiv diskriminacije na Kosovu.

U radionici koja je održana 18 marta 2016 godine, brojne aktivnosti su identifikovane u četiri glavne oblasti, posebno u oblasti **obrazovanja, zdravstva, razumevanja prava LGBT zajednice, i podizanje svesti građana Kosova prema pravima zajednica**. U pratećim radionicama održanih od 4 do 5 maja 2016 godine, i 23 septembra 2016 godine, predložene aktivnosti iz prethodne radionice u martu 2016 godine, su pregledane i uključene u novi plan rada za period 2016-2018, gde svaka institucija učestvuje u radionici i ACG je dala svoj doprinos definisanju aktivnosti i ciljevima za pojedine institucije i za grupu kao celinu.

U radionici održanoj 18 marta 2016 godine, zaključeno je da se aktivnosti za period 2016-2018 godine, trebaju fokusirati na oblasti sličnim onima u kojima je prethodno rađeno, gradeći na dostignućima u svakoj oblasti. Ove oblasti su:

- Poboljšanje sprovođenja borbe protiv politike antidiskriminacije koje proizilaze iz zakona koji je usvojen u 2015 godini, posebno u oblasti reforme nastavnog plana i programa, koji bi uključivao zaštitu od pitanja diskriminacije.
- Početak realizacije SZO standarda za nediskriminaciju u oblasti zdravstva, kao i značajnu obuku zdravstvenih službenika u oblasti nediskriminacije.
- Dalje povećanje svesti građana Kosova kroz širenje kampanje za podizanje svesti, kao i deljenje interne informacije, u isto toliko institucija Kosova.
- Viša koordinacija na razmeni informacija i šire uključivanje institucija (sa fokusom na institucije Ombudsmana - IAP) u radu ACG, što omogućava efikasniji način rešavanja kršenja ljudskih prava i diskriminacije protiv LGBT zajednice.

- Unapređenje rada ACG kroz češće susrete i tematsko uspostavljanje efikasnijih mehanizama za razmenu informacija i efikasnije međunarodno povezivanje. Uticaj je veoma važno pitanje za Savetodavnu i koordinacionu grupu. Stoga, ovi ciljevi će se fokusirati na rad grupe kako bi doprineli u postizanju promene u društvu, institucija i LGBT zajednice. Tako da ima za cilj da utiče na stavove ljudi i ponašanja, kao i politike, prakse i procedure u vezi sa institucijama zajednice (LGBT).

Uticaj

Savetodavna i koordinaciona grupa je imala veliki uticaj. To se odrazilo snažnom posvećenošću svih članova i osiguranju koordinacije između ministarstava i nevladinih organizacija. Podržala je napredak obuke i podizanja svesti zvaničnika. Stvorila je uslove za promene i razvila je dobru osnovu za akcioni plan za narednu godinu.

KONTEKST

Obrazovanje

Napredak je postignut na sastancima sa zvaničnicima koji su uključeni u reformu nastavnog plana i programa. Sporazum i dostavljene smernice su postignute za reviziju udžbenika za nediskriminaciju. Reforma nastavnog plana i programa i revizija udžbenika su dva različita procesa koja pružaju mogućnosti za ACG.

Predlozi na kojem je sporazum postignut i da treba uzeti u obzir za radnje koje će biti preduzete od strane ACG koje će obuhvatati:

- Poboljšanje protoka informacija o procesu, posebno pojam svakog procesa, ključne ljude koji su uključeni, i mogućnosti za uticaj.
- Praćenje sprovođenja smernica nediskriminacije i istraživačkih izveštaja za njihovo korišćenje.
- Kreiranje novih kontakata sa referentnim tačkama za reformu nastavnog plana i programa i reviziju udžbenika za identifikaciju inputa (ulaza) i više toga što će ACG imati u svom radu.
- Zahtev za članstvo jednog člana Savetodavne i koordinacione grupe za prava LGBTI zajednice u radnim grupama koje su odgovorne za napredovanje ovog procesa.
- Promocija obuke nastavnika u lokalnom nivou, o LGBTI pitanjima.

Zdravlje

Napredak u zdravstvenom sektoru nije bio lak. Koraci su preduzeti pre treninga trenera o LGBT pitanjima.

Predlozi na kojem je sporazum postignut i da treba uzeti u obzir za radnje koje će biti preduzete od strane ACG koje će obuhvatati:

- Pružanje mogućnosti za upoznavanje sa ključnim donosiocima odluka u zdravstvenom sektoru.
- Podrška i praćenje napretka u treningu zdravstvenog sektora o LGBT pitanjima.
- Potraga za razvojem i implementacijom protokola jednakosti i nediskriminacije za zdravstveni sektor.
- Razvoj inicijative za podršku psihijatrijske i psihološke službe o pravilnom angažovanju sa LGBT klijentima.
- Razvoj inicijative za podršku STI usluga o pravilnom angažovanju sa LGBT klijentima.
- Učestvovanje u razgovorima u zdravstvenim službama kako bi se zadovoljile potrebe transrodnih i interseksualnih osoba u zdravstvenim službama.

Svest

- Napredak je postignut dobijanjem podrške i finansiranjem IDAHO (17 maja) od strane Ministarstva kulture. Obuka trenera je podigla svest institucionalnih zvaničnika. Nove smernice su pripremljene za jedinice ili službenike protiv diskriminacije u državnim institucijama.

Predlozi na kojem je sporazum postignut i da treba uzeti u obzir za radnje koje će biti preduzete od strane ACG koje će obuhvatati:

- Održavanje podrške državnih institucija za IDAHO.
- Nastavak sprovođenja obaveza promotivnih obuka za državne institucije.

- Promocija i podrška efikasnoj sprovođenju novih propisa za jedinice i anti-diskriminacije službenika u državnim institucijama.
- Angažovanje medija u ACG radu na okruglim stolovima kako bi razgovarali o LGBT pitanjima.
- Angažovanje umetnika i kulturnih manifestacija u cilju da se istaknu neka od LGBT pitanja.
- Pružiti medijsku pokrivenost za ACG rad.
- Istraživanje mogućnosti razvoja i emitovanja TV spotova za promovisanje svesti za LGBT.

Ostvarivanje prava

- Napredak je ostvaren uključivanjem tužilaštva u ACG. Obezbeđene su obuke za sudije i tužioce o LGBT pitanjima. Nekoliko slučajeva je prijavljeno i nastavljeno od strane policije.

Predlozi na kojem je sporazum postignut i da treba uzeti u obzir za radnje koje će biti preduzete od strane ACG koje će obuhvatati:

- Rad na harmonizaciji i integraciji podataka o slučajevima koji se odnose na LGBT osobe sada se mogu nadograditi. Postoji raspoloživi budžet.
- Rad Ombudsmana koji se bavi slučajevima diskriminacije može biti fokus za ACG.

Radnje se mogu preduzeti za podršku LGBT osoba o prijavljivanju slučajeva, uključujući saradnju sa policijom i Ombudsmanom, takođe pružanjem informacija o njihovim pravima i podrške od strane NVO.

Povećanje efikasnosti CAG

Jaka veza je uspostavljena između članova ACG i koordinacija je evidentna.

Dogovorene predloge koje treba razmotriti za poboljšanje rada ACG uključuju:

- Poboljšanje protoka informacija:
  - Izrada sajta za poboljšanje protoka informacija iz ACG, poželjno prilagođeno sajtu twining projekta protiv homofobije i transfobije.
  - Razvoj novih strategija o načinu rada, tako da članovi ACG mogu da dele informacije o vremenu u vezi sa njihovim odgovornim oblastima.
  - Uveriti se da su svi članovi upoznati sa zaključcima sa sastanaka, uključujući cirkulaciju zapisnika nakon sastanaka.
  - Uspostaviti malu grupu kako bi sakupili i pratili dodatne informacije razmatrane od strane ACG predstavnika o primeni dogovorenih radnji.
- Izrada dnevnog reda:
  - Razvijanje sistema za pripremu dnevnog reda koji uključuje predsedavajućeg i ko-predsedavajućeg i dobijanje informacija od članova ACG.
  - Pozvati stručnjake da doprinesu postavljanju tački dnevnog reda koji nisu članovi ACG.
  - Organizovati tematske sastanke sa fokusom na konkretna pitanja ili oblasti kreiranja politike.
- Definisane procedure:
  - Interne pisane i dogovorene procedure za rešavanje pitanja kao što je uloga ko-predsedavajućeg i glasanja. Strategija komunikacije twinning projekta može biti podešena.

- Stvaranje podrške:
  - Zatražiti podršku zvaničnicima u kojima državne institucije ne učestvuju.
  - Ponovljeni pozivi da učestvuju u ACG.
  - Planiranje:
  - Uveriti se da će akcioni plan biti precizniji u postavljanju akcija.

Proces

Mandat Savetodavne i koordinacione grupe za prava zajednica (LGBT) predviđa redovne sastanke svaka tri meseca. Dnevni red ovih sastanaka će dati dovoljno vremena za:

- Razmenu relevantnih informacija od strane relevantnih aktera.
- Promociju i praćenje sprovođenja ovog akcionog plana.
- Presentaciju institucija pozvanih na sastanak.
- Koordinaciju aktivnosti razvijenih iz različitih interesnih grupa.

Ovo će osigurati da sastanci prevazilaze funkciju razmene informacija. Plan civilnog društva je da ispuni pre ovih sastanaka da se konsoliduju informacije koje žele da podele, kako bi sastanci bili što efikasniji. Članovi grupe mogu da razmenjuju informacije putem e-maila između sastanaka.

Pored ovih redovnih sastanaka, Grupa može sazvati i druge sastanke za rešavanje konkretnih pitanja, posebno pitanja koja se odnose na unapređenje sprovođenja ovog akcionog plana.

Grupa može utvrditi, ako je potrebno, podgrupe za rad na određenim delovima rada, posebno onima koji se bave sprovođenjem ovog akcionog plana. Podgrupe će izveštavati grupi.

Savetodavna i koordinaciona grupa može preduzeti korake za jačanje svog mandata i može preduzeti korake da uključi i druge relevantne subjekte u grupi.

Savetodavna i koordinaciona grupa može preduzeti korake da poveća svoje kapacitete kroz sticanje znanja o najboljim praksama institucija, o tome kako Kosovske institucije izveštavaju i kako se promena u ovim institucijama može podržati. Ovo se može uraditi putem zajedničkog istraživanja i istraživanja sprovedenog od strane članova, kroz razmenu iskustava među članovima, prezentacijama od strane ove grupe od drugih osoba sa relevantnom stručnošću, pozivajući stručnjake iz institucija iz drugih zemalja da podrže grupu, kroz učešće u regionalnim događajima, studijskim posetama i organizovanjem radionica.

Ceo ovaj proces može biti praćen sa planom rada koji će pratiti rad Savetodavne i koordinacione grupe za prava zajednica (LGBT) za period 2016-2018.

U matrici plana rada novembar 2016 - novembar 2018 godine, nikakva posebna kolona budžeta nije predviđena za Savetodavnu i koordinacionu grupu za prava zajednica (LGBT), jer budžet treba da bude pokriven iz budžeta nadležnih ministarstava, s obzirom na finansijsku podršku koju mogu obezbediti donatori.

Plan rada za Savetodavnu i koordinacionu grupu za prava LGBTI zajednice za period (Novembar 2016 - Novembar 2018)

Cilj 1	Planirane aktivnosti	Odgovorne Inst.	Potporne Inst.	Vremenska skala	Ishod iz ACG	Rezultati
OBRAZOVANJE						
Omogućavanje i podrška institucija da budu efikasnije u svojim postupcima u vezi sa pitanjima LGBT	Uspostaviti redovnu komunikaciju između ACG i MONT-a i predstavnik i nadležnih organa u oblasti nastavnog plana i programa			U toku	Redovni sastanci sa predstavnicima MONT-a, konkretno sa naleznim i odlučivanjem. strukturama odlučivanja. član MONT-a može organizovati sastanak na početkom prvog kvartala 2017.	Zalaganje za analizu nastavnog plana i programa za nediskriminaciju, sa fokusom na LGBTI.
	Nadgledati LGBTI učesće u udžbenicima pod vođstvom twining projekta protiv homofobije i transfobije.			U toku	ACG će pratiti uključivanje pitanja diskriminacije u udžbenicima. član MONT-a će izveštavati o ovom procesu.	Preporuke izveštaja twining projekta protiv homofobije i transfobije uključeni u udžbenicima
	Zahtev za članstvo predstavnika LGBT grupe koji rade na promeni nastavnog plana i programa i udžbenika.	KDU / KP, ACG	Civilno društvo	januar 2017	Zahtev upućen Ministarstvu za predstavnike LGBT da učestvuju u radnim grupama.	Predstavnici ACG LGBT organizacija da učestvuju u radnim grupama da se preispita nastavni plan i program.
	ACG preporučuje MONT planiranje budžeta za obuku nastavnika i stručnog osoblja škola o pitanjima diskriminacije.			novembar 2016	ACG traži zvanično od MONT da obezbedi budžet za obuku.	Nastavnici i stručno osoblje obučeni o pitanjima LGBTI.

ZDRAVSTVO					
<p>Omogućavanje i podrška institucija da budu efikasnije u svojim postupcima u vezi sa pitanjima prema LGBT.</p>	Sastanak sa odgovornim zdravstvenim službama, zdravstvenim stručnjacima.	mart/april 2017	Predstavnici ACG će se sastati sa zdravstvenim službama i zdravstvenim stručnjacima.	Dalje informacije od zdravstvenih ustanova sa aktuelnom situacijom na glavnim pitanjima vezanim za zdravlje LGBTI zajednice.	
	Dobijanje informacija o interseksualnim pitanjima (pitanja zdravstvene politike, itd), lečenje transrodnih osoba, jednak tretman za LGBT zajednicu.	maj 2017	ACG preporučuje Vladi da planira budžet za obuku zdravstvenih službenika.	Dodatne informacije o zdravstvenim pitanjima od relevantnog osoblja za interseksualne, transrodne osobe (uključujući i sprovođenje politika) i izveštavanje Vladi potrebe za izmenama i dopunama.	
	ACG preporučuje i pruža ekspertizu u izradi protokola za ravnopravnu nediskriminaciju.	U toku	ACG će pratiti i savetovati M. zdravlja da poštuje međunarodne standarde kada postoji nedostatak protokola u oblasti diskriminacije.	ACG u stalnoj komunikaciji sa Ministarstvom zdravlja obaveštavao primeni SZO standarda.	
	ACG preporučuje Vladi da pruži mogućnost izgradnje kapaciteta psihijatarata i psihologa u oblasti tretmana i pristupa transrodnih osoba.	april 2017	ACG dizajnira i podnosi predloge Ministarstvu zdravlja za obuku i usavršavanje psihijatarata i psihologa.	Akcioni plan i budžetska sredstva za obuku psihijatarata i psihologa.	
	ACG preporučuje Vladi da planira budžet za obuku zdravstvenih službenika.	april 2017	ACG formalno zahteva od Min. zdravlja da izradi budžet za obuku.	Psihijatri i psiholozi informisani o LGBTI pitanjima, sa fokusom na one na Kosovu.	
					<p>Ministarstvo zdravlja, civilno društvo, NIJZ Nacionalni institut za javno zdravlje</p> <p>KDU / KP, ACG</p>

Cilj 2	Planirane aktivnosti	Odgovorne Inst.	Potporne Inst.	Vremenska skala	Ishod iz ACG	Rezultati
JAVNA SVEST						
Podizanje svesti o LGBT osobama i problemima u društvu i institucijama.	Sveobuhvatne kampanje podizanja svesti, u koordinaciji sa CAG, i širenje ciljnih grupa i teritorije.	KDU/KP/ ACG	Relevantna ministarstva, civilno društvo	U toku	ACG koordinira LGBT organizacije u sprovođenju kampanje.	Stanovništvo i glavne ciljne grupe su informisane o LGBTI pitanjima iz kampanje.
	Obeležavanje Međunarodnog dana borbe protiv homofobije i transfobije (IDAHO).				Civilno društvo i ACG sprovode kampanju.	IDAHO obeležen je širom kampanje nego u 2016 godini, veće uključivanje i institucionalna podrška.
	Razmena informacija u okviru ACG o dešavanjima u oblasti obrazovanja, zdravlja i policije, sudstva i tužilaštva.	ACG	ACG predstavlja osnovu za razvoj formalnog mehanizma razmene informacija.	U toku	Mehanizam razmene informacija uspostavljen je u 3 ključne oblasti.	
	ACG inicira slučajeve uključivanja medijskih organizacija u grupi.			U toku	Smanjiti broj lažnih izveštavanja o diskriminaciji, fokusirati se na pozitivno i objektivno izveštavanje o LGBTI pitanjima.	
Cilj 3	Planirane aktivnosti	Odgovorne Inst.	Potporne Inst.	Vremenska skala	Ishod iz ACG	Rezultati
IZVEŠTAVANJE O LGBT PITANJIMA						
Omogućavanje LGBT ljudima da budu svesni svojih prava, da ih praktikuju i da žive u sigurnom okruženju.	Obezbeđivanje kontinuirane saradnje između policije, tužilaca, sudija, nevladinih organizacija i Ombudsmana.	KDU / KP	Kosovska policija, Tužilački savet Kosova, KIP Kosovski Institut za Pravosudje.	U toku	Grupa osnovana sa ciljem da koordiniše policiju, sudije, NVO-e i Ombudsmana za LGBT pitanja.	Efikasnija podela informacija o LGBT slučajevima u vladavini prava.
	Monitoring i praćenje slučajeva diskriminacije na kraju.				Uspostavlja mehanizam monitoringa za izveštavanje o LGBTI pitanjima.	Efikasnija podela informacija o LGBT slučajevima u vladavini prava.
	ACG preporučuje Kosovskom institutu za pravosuđe kontinuirano informisanje i obuku - policije, tužilaca i sudija o pitanjima za borbu protiv diskriminacije.	ACG	Sprovodi obuku	Povećana svest i znanje o pitanjima LGBTI policije, tužilaca i sudija.		

Cilj 4	Planirane aktivnosti	Odgovorne Inst.	Potporne Inst.	Vremenska skala	Ishod iz ACG	Rezultati	
POVEĆANJE EFIKASNOSTI ACG							
Povećanje efikasnosti zaštite LGBT zajednice od diskriminacije između intenziviranja rada ACG.	Ažuriranje sajta o LGBTI pitanjima od strane ACG i najefikasnije korišćenje mehanizama za razmenu informacija.	KDU / KP ACG	Civilno društvo	U toku	ACG stvara plan razmene informacija između institucija i javnosti.	Povećanje svesti o LGBT problemima od strane institucionalnih i javnih funkcionera.	
	Organizovanje dodatnih sastanaka grupe u skladu sa zahtevima akcionog plana i dinamike aktivnosti. Uspostavljanje sistema za pripremu dnevnog reda, predsedavajućeg i ko-predsedavajućeg (ACG može organizovati sastanke).				Povećanje efikasnosti praćenja i sprovođenje svih aktivnosti predviđenih u akcionom planu.		
	Proširenje članstva ACG u dodatnim institucijama i informativnih sesija.	KDU / KP ACG	Civilno društvo	U toku	ACG širi članstvo, stručnjaci govore na sastancima o LGBTI pitanjima.	Povećana institucionalna zastupljenost i stručnost u ACG u vezi sa relevantnim LGBTI pitanjima.	
	Traženje odgovornosti od institucija koje učestvuju u ACG za nastavak neučestvovanja na sastancima grupe.				Povećava kvalitet učešća i odgovornosti učesnika u ACG, sa mogućim promenama u sadržaju, aktivni učesnik i saradnik.	Povećanje efikasnosti grupe da napravi promene u politici u relevantnim institucijama u vezi sa LGBTI pitanjima.	
	Dodatni zadatak ACG upućuje na pitanja kao što su glasanje i odobrenje zadataka.	KDU / KP ACG	Civilno društvo	U toku	Januar-Mart 2017	Uspostavlja procedure za efikasniji rad ACG.	Povećanje efikasnosti sprovođenja i izveštavanja o svim aktivnostima predviđenim u akcionom planu 2016-2018.
	Nastavak na međunarodnom povezivanju i regionalnih LGBT organizacija i mreže za razmenu informacija, prenos iskustava i pristup finansijskoj podršci.				Umrežavanje i razmena informacija na međunarodnom i regionalnom nivou.	Podizanje nivoa informisanosti i stručnosti o LGBTI pitanjima.	

Republika e Kosovës

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria -Vlada-Government

Zyra e Kryeministrit-Ured Premijera-Office of the Prime Minister

Zyra për Qeverisje të Mirë/Kancelarija za Dobro Upravljanje/Office on Good Governance

**Work plan for the Advisory and Coordination Group
for the rights of LGBTI community
November 2016 - November 2018**

This publication is made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID).

The content of this publication is the sole responsibility of CSGD and the Office on Good Governance within Prime Minister's Office and do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government.

The project "Supporting rights of LGBTI community in Kosovo through engagement of Kosovo Institutions" is implemented through Engagement for Equity Program - E4E, funded by United States Agency for International Development – USAID, supervised by Advocay Training and Resource Center – ATRC and implemented by CSGD.

INTRODUCTION

Office on Good Governance, with the support of NGO CSGD supported by Engagement for Equity Program – E4E, funded by United States Agency for International Development (USAID) and implemented by Advocacy Training and Resource Center (ATRC) on the 18th March 2016 has organized a one-day workshop of the Advisory and Coordination Group (ACG) for the rights of (LGBTI) community for 2015, in order to discuss the achieved progress, challenges in implementing the work plan of the group for 2015, and also discuss the setting of objectives and priority areas of the work plan for the period 2016-2018. On the 4th and 5th of May 2016 a two-day workshop of Advisory and Coordination Group for the Rights of LGBTI Community was organized and on 23rd of September 2016 a one-day workshop was held, in order to discuss, define and set the objectives and priority areas of the work plan for the period 2016 – 2018.

On 18.12.2013, under the decision no. 05-161, the Government of Kosovo has established the Advisory and Coordination Group for the rights of LGBT community (lesbian, gay, bisexual and transgender). The purpose of this group is to create partnerships and cooperation between local and international institutions and non-governmental organizations involved in the protection and promotion of LGBT rights in Kosovo.

Since the establishment of the Group, initial and important steps were taken towards the cooperation of all institutions participating in the Group in providing information and taking inter-institutional initiatives, to identify areas where progress can be made in the implementation of the Anti-discrimination Law, approved by the Assembly and published on June 2015.

In 2015 ACG has approved the one-year annual action plan, who started implementing activities aimed at contribution of different institutions for the progression of policies against discrimination. The two year action plan November 2016-November 2018 aims to further proceed in monitoring the implementation of the new Anti-Discrimination Law, with a focus on capacity building of institutions who are representatives on the ACG to implement the provisions of this law, especially towards the protection of LGBTI people against discrimination in Kosovo.

In the workshop held on March 18th, 2016 numerous activities have been identified in four main areas, specifically in the field of education, health, understanding the rights of the LGBTI community, and awareness raising of Kosovo's citizens towards community rights. In the follow-up workshops held from the 4th to 5th of May 2016 and 23rd of September 2016 proposed activities from the previous workshop in March 2016 were reviewed and included in the new work plan for the period 2016-2018, where each institution participating in the workshop and ACG has given its contribution to the definition of activities and targets for individual institutions and for the group as a whole.

In the workshop held on the 18th of March 2016 it was concluded that the activities for the years 2016-2018 should focus on areas similar to those in which it was being worked on previously, by building on achievements in each field. These areas are:

- Improving the implementation of Anti-discrimination policies that derive from the law adopted in 2015, especially in the area of curriculum reform, which would include protection from discrimination issues.
- Beginning of implementation of the WHO standards for non-discrimination in the field of health, as well as training of considerable health professionals in the field of non-discrimination.

- Further increase of awareness of the citizens of Kosovo through the expansion of awareness campaigns, as well as sharing internal information, in as many institutions of Kosovo.
- Higher coordination on sharing the information and wider involvement of the institutions (with focus on the institution of Ombudsman - IAP) in the work of the ACG, enabling a more effective way of addressing rights violations and discrimination against the LGBTI community.
- Improving the work of ACG through more frequent meetings and thematic establishment of more effective mechanisms for information sharing and more effective international networking. The impact is a very important issue for the Advisory and Coordination Group. Therefore, these objectives will focus on the work of the Group to contribute in achieving change within the society, institutions and the LGBT community. So it aims to have an impact on people's attitudes and behaviors, as well as policies, practices and procedures in relation to community institutions LGBTI.

Influence

Advisory and Coordination Group has had a huge impact. It has reflected a strong commitment of all members and ensured coordination between ministries and NGOs. It has supported the training progress and raising awareness of officials. It has created the conditions for change and has developed a good basis for an action plan for next year.

Context

Education

Progress has been achieved in meetings with officials involved in curriculum reform. An agreement and submitted guidelines had been reached for the revision of textbooks for non-discrimination. Curriculum reform and revision of textbooks are two different processes that provide opportunities for the ACG.

Proposals on which an agreement has been made and that should be considered for actions to be taken by ACG shall include:

- Improving the flow of information about the process, in particular the term of each process, key people involved, and opportunities for influence.
- Monitoring the implementation of non-discrimination guidelines and research reports for their use.
- Creating new contacts with reference points for curriculum reform and revision of textbooks to identify inputs (entrances) and more that the ACG shall have in its work.
- A request for membership of one member of ACG for the right of LGBTI community in working groups responsible for the progression of this process.
- Promotion of training of teachers in local level , for LGBTI issues.

Health

Progress in the health sector has not been easy. Steps have been taken prior to the training of trainers on LGBT issues.

Proposals on which an agreement was reached and that should be considered for actions to be taken by ACG shall include:

- Providing opportunities for meeting with key decision-makers in the health sector.
- Support and monitoring of progress in the health sector training for LGBTI issues.
- Searching for the development and implementation of a protocol of equality and non-discrimination for the health sector.
- Development of an initiative to support the psychiatric and psychological services to engage properly with LGBT clients.
- Development of an initiative to support STI services to engage properly with LGBTI clients.
- Participating in discussions in health services to meet the needs of transgender and intersex people in health services.

Awareness

Progress has been achieved on receiving support and funding of IDAHO (May 17th) by the Ministry of Culture. Training of trainers has raised awareness of institutional officials. New guidelines have been drawn for units or officers against discrimination in state institutions.

Proposals on which an agreement was reached and that should be considered for actions to be taken by ACG shall include:

- Maintaining support from state institutions for IDAHO.
- Continuation of implementing the commitments of promotion trainings for state institutions.

- Promotion and support of the effective implementation of new regulations for unit and anti-discrimination officials in state institutions.
- Engaging the media in the ACG's work with round tables to discuss LGBTI issues.
- Engagement of artists and cultural events in order to highlight some of LGBTI issues.
- Provide media coverage for the ACG's work.
- Exploring the possibility of development and broadcast of TV spots to promote awareness for LGBTI.

Exercise of Rights

Progress has been made on involving the prosecution in ACG. Trainings for judges and prosecutors on LGBT issues had been provided. Several cases have been reported and proceeded by the police.

Proposals on which an agreement was reached and that should be considered for actions to be taken by ACG shall include:

- Working on the harmonization and integration of data on cases that are related to LGBT persons can now be upgraded. There is budget available.
- The work of the Ombudsman dealing with cases of discrimination can be a focus for ACG.

Actions can be taken to support LGBT persons on reporting cases including cooperation with the police and the Ombudsman, also providing information on their rights and support from NGOs.

Increasing the efficiency of ACG

A strong relationship has been established between the ACG members and coordination is evident.

Agreed proposals to be considered for improving the work of the ACG include:

- Improving the flow of information:
  - o Making of the website to improve the flow of information from ACG, preferably adapted to the website of the twinning Project against Homophobia and Transphobia.
  - o Developing new strategies on working methods so that members of the ACG's can share information on time related to their responsible areas.
  - o Ensure that all members are aware of the conclusions of the meetings including the circulation of the minutes after the meetings.
  - o Establish a small group to gather and monitor additional information considered by the ACG's representatives on the implementation of agreed actions.
- Drafting of the agenda:
  - o Developing of a system for the preparation of agenda that includes the chair person and co-chairperson and obtain inputs from members of the ACG's.
  - o Invite experts to contribute on setting the agenda points that are not members of the ACG's.
  - o To organize thematic meetings focusing on specific issues or policy-making areas.
- Definition of procedures:
  - o Internal written and agreed procedures to address issues such as the role of co-chair and the voting. The communication strategy of the twinning project could be accommodated.

- Building support:
  - o Request supportive officials where state institutions are not participating.
  - o Repeated invitations to participate in the ACG.
- Planning:
  - o Ensure that the next action plan will be more specific and setting out the actions.

Process

The mandate of the Advisory and Coordination Group for Community Rights LGBTI foresees regular meetings every three months. The agenda of these meetings will give sufficient time for:

- Exchanging of relevant information from relevant stakeholders.
- Promotion and monitoring of the implementation of this action plan.
- Presentation from the institutions invited in the meeting.
- Coordination of activities being developed from different stakeholders.

This will ensure that meetings go beyond the function of sharing information. The plan of the civil society is to meet before these meetings to consolidate the information they want to share, in order to make meetings more efficient. Group members can share information via email in between meetings.

In addition to these regular meetings, the Group can call other meetings to address specific issues, in particular issues related to advancing the implementation of this action plan.

The group may establish, if required, sub-groups to work on certain parts of the work, especially those dealing with the implementation of this action plan. Sub-groups will report to the group.

Advisory and Coordinating Group can take steps to strengthen its mandate and can take steps to include other relevant entities in the Group.

Advisory and Coordinating Group can take steps to increase its capacity through acquirement of knowledge on best practices by institutions, on how Kosovo institutions report and how change in these institutions can be supported. This can be done through shared research and surveys conducted by members, through the exchange of expertise among members, presentations by this group from other persons with relevant expertise, inviting experts from institutions from other countries to support the Group, through participating in regional events, study visits and organizing workshops.

All this process can be followed up with a Workplan which will follow up the work of Advisory and Coordination Group for Community Rights (LGBTI) for the period (2016-2018) .

In the matrix of Workplan November 2016 – November 2018 no particular column of budget is foreseen for the Advisory and Coordination Group for Community Rights (LGBTI) because the budget should be covered from of the competent ministries' budget, considering the financial support which can be provided by donors.

Work Plan for Advisory and Coordination Group for the rights of (LGBTI) Community for the period (November 2016 - November 2018)

Objective 1	Planned activities	Responsible Inst.	Supportive ints.	Timeline	Product from ACG	Results
EDUCATION SECTOR						
Enabling and supporting the institutions to be more effective in their actions on LGBT issues	To establish regular communication between ACG and MEST and representatives and the relevant authorities in the field of curriculum review	OGG/OPM ACG	Civil society	Ongoing	Regular meetings with representatives of MEST, Concretely with the competent structures and decision-making. MEST member can organize this meeting in the first quarter of 2017.	Advocating for the analysis of curricula for non-discrimination, with a focus on LGBTI
	Monitor LGBTI involvement in textbooks under the guidance of Twinning Project Against Homophobia and Transphobia			Ongoing	ACG to monitor the involvement of issues of discrimination in textbooks. MEST group member to report on this process.	The recommendations of the report of the twinning project against Homophobia and Transphobia included in textbooks
	Application for membership of a representative of LGBTI groups working to change the curricula and textbooks			January 2017	The request sent to the Ministry for LGBTI representatives to participate in working groups.	ACG representatives of LGBT organizations to participate in working groups to revise the curricula
	ACG recommends to MEST budget planning for teacher training and professional school staff about issues of discrimination.			November 2016	ACG seeks officially from MEST to provide the budget for training	Teachers and professional staff trained on LGBTI issues

HEALTH SECTOR				
Meeting with responsible health departments, and health professionals	March/April 2017	ACG representatives meet with health departments and health professionals	Further information from health institutions to the actual situation on the main issues related to health and com. LGBT	Enabling and supporting the institutions to be more effective in their actions towards LGBT issues.
Getting information on intersex issues (health policy issues, etc.), treating transgender people, equal treatment for LGBTI community	May 2017	ACG recommends to the government budget planning for the training of health professionals	Further information on health issues from relevant staff for intersex, transgender persons (including the implementation of policies) and reporting to government the needs for amendments	
ACG recommends and provides expertise in the drafting of a protocol for equal non-discrimination	Ongoing	ACG will monitor and advise Health M. to respect international standards when there is a lack of protocols in the field of discrimination	ACG in constant communication with the Ministry of Health to be informed for application of WHO standards.	
ACG recommends the government to provide the possibility of capacity building of psychiatrists and psychologists in the field of access and treatment for transgender persons	April 2017	ACG designs and submits proposals to the Ministry of Health for training and advancement of psychiatrists and psychologists	The action plan and the budget allocation for training of psychiatrists and psychologists	
ACG recommends to the government to plan the budget for the training of health professionals	April 2017	ACG formally requests from Min. of Health to draft the budget for training	Psychiatrists and psychologists informed about LGBTI issues, with a focus on those in Kosovo.	
		OGG/OPM ACG	Ministry of Health, civil society, NIPH National Institute of Public Health	

Objective 2	Planned activities	Responsible inst.	Supportive inst.	Timeline	Product from ACG	Results
Raising awareness about LGBT people and issues in society and institutions	Comprehensive awareness campaigns, in coordination with the ACG, and the expansion of the target groups and territory.	OGG/OPM ACG	Relevant ministries, civil society	Ongoing	ACG coordinated by LGBT organizations in the implementation of the campaign	Population and the main target groups are informed about LGBT issues from campaign
	Marking the International Day against Homophobia and Transphobia (IDAHO)					IDAHO day marked by a broader campaign than in 2016, more involvement and institutional support
	Exchange of information within the ACG on developments in the field of education, health and the police, judiciary and prosecution					Information sharing mechanism established in 3 key areas
	ACG initiates cases of involving the media organizations in the group					Reduce the number of false reporting discrimination, focus on the positive and objective reporting on LGBTI issues
Objective 3	Planned activities	Responsible inst.	Supportive insts.	Timeline	Product from ACG	Results
Enabling LGBT people to be aware of their rights, to practice them and to live in a safe environment.	Providing continuous cooperation between police, prosecutors, judges, NGOs and Ombudsman	OGG/OPM ACG	Kosovo Police, Kosovo Prosecutorial Council, KJI Kosovo Judicial Institute	Ongoing	Group established to coordinate police, judges, NGOs and ombudsman for LGBT issues	More effective division of information on LGBTI cases in the rule of law
	Monitoring and follow up cases of discrimination in the end.					More effective division of information on LGBTI cases in the rule of law
	ACG recommends to the Kosovo Judicial Institute a continuous information and training - police, prosecutor and judges on anti-discrimination issues.					Increased awareness and expertise on LGBTI issues to the police, prosecutors and judges
REPORTING FOR LGBT ISSUES						

Objective 4	Planned activities	Responsible inst.	Supportive inst.	Timeline	Product from ACG	Results
INCREASING ACG EFFICIENCY						
Increasing the effectiveness of the protection of LGBT community from discrimination between the intensification of the work of the ACG	Updating the website for LGBT issues by ACG and the most effective use of mechanisms for information sharing	OGG/OPM ACG	Civil society	Ongoing	ACG creates a sharing information plan between institutions and the public.	Increasing awareness about LGBTI issues by institutional and public officials
	Organizing additional meetings of the group in accordance with requirements of the action plan and the dynamics of activities. Establish a system for the preparation of the agenda, the chairman and co-chariman (can organize ACG meetings).				ACG organizes frequent meetings. An established system for compiling the agenda. Organize thematic meetings. The highest contribution to the organization of civil society.	Increase the efficiency of monitoring and implementation of all activities foreseen in the Action Plan
	Expanding membership of ACG in additional institutions and information sessions.	OGG/OPM ACG	Civil society	Ongoing	ACG membership expands, experts speak at meetings on LGBT issues	Increased institutional representation and expertise in the ACG regarding relevant issues LGBTI
	Demand accountability from institutions participating in ACG for continued non-participation in meetings of the group.				Increase the quality of participation and accountability of participants in ACG, with possible changes in the content, the active participant and contributor	It increases the effectiveness of the group to make changes in policy in the relevant institutions in relation to LGBTI issues
	Additional terms of reference of the ACG address issues like voting and approval tasks.	OGG/OPM ACG	Civil society	January-March 2017	Establish procedures for more efficient operation of ACG	Increasing the efficiency of the implementation and reporting on all activities foreseen in the Action Plan 2016-2018
	Continued international networking and regional LGBTI organizations and networks to exchange information, transfer of experiences and access to financial support.			Networking and information sharing on international and regional level	Raising the level of information and expertise on LGBTI issues	

